

Heraldica Varia

DEPOSITIONER

Greve Christer Horn af Åminne, Helsingfors, har deponerat friherrebrevet i original för utdöda friherrliga ätten Horn af Åminne nr 2 och grevbrevet i original för grevliga ätten Horn af Åminne nr 92. Dessutom omfattar depositionen två äldre danska pergamentsbrev.

Befallningsmannen på Reval, sedermera riksrådet, amiralen och fältmarskalken Claes Kristersson Horn (ca 1518–1566), upphöjdes i friherrlig värdighet den 29 juni 1561 vid konung Erik XIV:s kröning i Uppsala. Upphöjningen bekräftades genom detta friherrebrev som utfärdades den 10 augusti 1561 i Vadstena av Erik XIV. Ätten introducerades 1625 med namnet Horn af Åminne under nuvarande nr 2. Ätten utslouknade i friherrlig värdighet den 7 november 1775.

Vid Erik XIV:s kröning utnämndes de tre första grevarna och de nio första friherrarna i Sverige. Detta friherrebrev, som saknar va-

Grevliga Ätten Horn af Åminne nr 92.

penritning, är alltså ett av de äldsta bevarade svenska friherrebrev.

De två bröderna, generallöjtnanten och sedermera generalen av kavalleriet friherre Friedric Horn (1725–1796) och presidenten i Krigskollegium friherre Gustaf Adolph Horn (1721–1793), upphöjdes i grevlig vär-

Vapenskiss för friherrliga ätten Ehrenborgh nr 366.

dighet den 9 december 1772 på Stockholms slott av konung Gustav III. Ätten introducerades den 20 december 1775 under nr 92.

Den grevliga vapenskölden har det gamla Hornska vapnet i hjärtskölden. Gustav III:s namnchiffer och den vita armbindeln i de andra fälten är särskild kunglig ynnest för in-satserna givna vid Gustav III:s statsvälvning 1772.

De två danska pergamentsbrev är ännu inte fullt analyserade. Det äldsta är från den 29 juni 1496 och är undertecknat av unionskonungen Hans (1455–1513) och rör gränsdragningar i Hjerms härad (norra Jylland). Det andra är ett vittnesbrev om byte av arvs-lotter i Hjerms härad, undertecknat av flera personer den 29 november 1581.

Huvudmannen, herr Christer Ehrenborg, Hässleholm, har deponerat sköldebrevet i original för adliga ätten Ehrenborg nr 1109.

Kommissarien vid skattläggningen i Skåne, Jöns Michelsson (1621–1690), tidigare kunglig dansk räntrmästare i Skåne men i svensk tjänst efter 1658, adlades den 13 april 1687 på Stockholms slott av konung Karl XI med namnet Ehrenborgh, och introducerades den 7 februari 1689 under nr 1109.

Vapnet är delvis talande med en gyllene borg som möjligtvis åsyftar Hovdala slott.

Friherrliga ätten Horn af Åminne nr 2.

Adliga ätten Ehrenborgh nr 1109.

Adliga ätten Munck af Rosenschöld nr 2160.

Adliga ätten Granfeldt från Dal nr 1179.

Storsten i hjälmprydnaden kan tolkas som ett skänkt attribut.

År 1918 förvärvade Ridrarhuset den av Karl XIV Johan approberade vapenskissen för friherrliga ätten Ehrenborgh.

Tf statssekreteraren vid Inrikes civilexpeditionen i Kungliga kansliet, kammarherren hos drottning Charlotta och assessorn i Svea hovrätt, Casper Wilhelm Michael Ehrenborgh (1786–1844), upphöjdes i friherrlig värdighet enligt 37 § 1809 års regeringsform, innehärande att endast huvudmannen innehar friherrlig värdighet, den 7 oktober på Stock-

Friherrliga ätten von Paykull nr 370.

holms slott av konung Karl XIII. Ätten introducerades den 15 november 1817 under nr 366. Ätten utslocknade den 18 juli 1930.

Huvudmannen, friherre Gunnar von Paykull, Marstrand, har deponerat friherrebrevet i original för friherrliga ätten von Paykull

nr 370. Sedan tidigare finns även den av kung Karl XIV Johan approberade vapenskissen för samma ätt förvarad på Ridrarhuset.

Hovmarskalken Gustaf von Paykull (1757–1826) upphöjdes i friherrlig värdighet jämlikt 37 § 1809 års regeringsform den 11 maj 1818 på Stockholms slott av Karl XIV Johan och introducerades samma år den 21 december under nr 370.

Hjärtsskölden i det friherrliga vapnet innehåller det gamla adliga Paijkullska vapnet med schackrutor och tre kajor. Det första fältet i den kvadrerade skölden syftar på »den gamla Store ättens sköldemärke», de andra tre fälten syftar troligtvis på Gustaf von Paykulls insatser som exempelvis ledamot av Kungliga Vetenskapsakademien och initiativtagare till Naturhistoriska Riksmuseet.

Huvudmannen, överstelöjtnant Sten Munck af Rosenschöld, Stockholm, har deponerat sköldebrevet i original för adliga ätten Munck af Rosenschöld nr 2160.

De elva barnen till biskopen i Lunds stift, Petrus Munck (1732–1803), adlades för faderns förtjänster den 16 november 1799 på Stockholms slott av konung Gustav IV Adolf med namnet Munck af Rosenschöld. Sönerna introducerades samma år den 21 december under nr 2160.

Vapenskölden innehåller biskop Munccks biskopsmössa men har även inslag från vapenskölden för hans andra hustru Ulrika Eleonora Rosenblad, som de två rosorna i silver, episkopalstaven i hjälmprydnaden samt de röda och blå fälten i själva vapenskölden. Namntillägget *af Rosenschöld* kan möjligen syfta på hustruns ättenamn Rosenblad.

Huvudmannen, herr Carl Johan af Kleen, Örebro, har deponerat föremål med vapenskölden för adliga ätten af Kleen nr 2330, nämligen en guldring med blå sten, en kristallstamp i guldblock samt en Rörstrandstillrik.

INLÅNAT OCH DIGITALISERAT

Fru Anne-Charlotte Granfeldt, Hägersten, har till Ridrarhuset utlånat sköldebrevet i original för adliga ätten Granfeldt från Dal nr 1179 för digitalisering.

Majoren vid Närke och Värmlands regemente, sedermera översten Lars Graan (1651–1722), adlades den 16 januari 1689 i Kristinehamn av konung Karl XI med namnet Graanfeldt. Ätten introducerades samma år den 21 mars under nr 1179. Namntillägget »från Dal» har tillkommit senare, troligen för att åtskilja ätten från den år 1756 adlade, helt obefryndade, ätten Granfelt nr 1974.

Vapnet är talande med en gyllene gran med fem kottar i ett blått fält.

DONERA OCH DEPONERA

Vi vill passa på att påminna om möjligheten att på ett tryggt och säkert sätt och utan kostnad deponera sköldebrev i Ridrarhusets bankvalv. Ta gärna kontakt för närmare information, telefon 08-723 39 95, e-post: goran.morner@ridrarhuset.se.

Vi är också tacksamma för aktuella uppgifter om innehav av sköldebrev, i privat ägo eller på offentliga institutioner. ☞

Göran Mörner, *ridrarhusgenealog*

FOTO: GÖRAN MÖRNER.